

Oikeusministeriö

kirjaamo.om@gov.fi

Diaarinumero VN/36649/2023

Reformijuutalainen uskonnollinen yhdyskunta Suomessa, Or Hatzafon Finland, kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa holokaustin kieltämisen kriminalisoivaan lakiesitykseen ja haluaa esittää seuraavat huomiot.

Valtioneuvoston toimenpideohjelmassa rasismien torjumiseksi ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi puhutaan holokaustin kieltämisen kriminalisoinnista. Nyt käsittelyyn tulossa olevassa lakiesityksessä puhutaan kuitenkin *holokaustin ja muiden vakavien kansainvälisten rikosten kiistämisestä*. Kuten alla perustelemme, tätä voidaan jollain tapaa pitää jopa holokaustin vähättelynä. Tietyllä tapaa tämä on samalla ristiriidassa sen kanssa, että Suomi vasta tämän vuoden alussa otti tärkeän askeleen päinvastaiseen suuntaan nimetessään tammikuun 27. päivän kansainvälisen holokaustin uhrien muistopäiväksi.

Toki kaikki lakiesityksen luonnoksessa mainittujen kaltaiset rikokset ovat erittäin vakavia, mutta tarkoituksellinen joukkotuhonta, jossa 2/3 Euroopan yli 9 miljoonasta juutalaisesta murhattiin systemaattisesti vain muutaman vuoden ajanjakson aikana, tavoitteen oltua juutalaisten hävittäminen kokonaisuudessaan maailmasta, on kuitenkin historiallisesti tarkasteltuna erityisen vakavana erottuva tapaus. Toisekseen mihinkään toiseen kansamurhaan ei kohdistu samanlaista laajamittaista kiistämistä, etenkin poliittista vaikutusvaltaa Suomessakin tavoittelevien antisemitististen tahojen osalta, mikä tekisi tällaisesta laveasta luonnehdinnasta Suomen rikoslain kannalta relevanttia tai perusteltua. Tulisi myös muistaa, ettei holokausti koskettanut vain juutalaisia, vaan se pitää sisällään myös eräiden muiden ihmisryhmien (mm. romanit ja seksuaalivähemmistöt) hävittämispyrkimyksen.

Antisemitismin kasvu viime vuosina on huolestuttava tosiasia, jonka osoittavat niin perusoikeusviraston [raportti](#), Sisäministeriön julkaisema Kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennalta ehkäisyn [toimenpideohjelma](#) kuin Ihmisoikeuskeskuksen oikeuskeskuksen ja Valtioneuvoston alkuvuodesta 2024 teettämä [selvitys](#). Näistä viimeksi mainittu myös muistuttaa antisemitismin poikkeavan muusta rasismista sillä, että siihen liittyy salaliittoajattelua. Holokaustin kiistäminen on yksi esimerkki tästä ja antisemitismiä räikeimmillään.

Siksikin on tervetullutta, että Suomi on vihdoin huomioimassa antisemitismin lainsäädännössään EU:n antisemitismin torjuntaa ja juutalaisen elämän edistämistä koskevan [strategian](#) mukaisesti ja EU:n rasismipuitepäätöksen velvoitteet täyttääkseen, mutta ongelmaton lakiesityksen sisältö ei ole.

Suomesta on puuttunut holokaustin kieltämisen kriminalisoiva lainsäädäntö, mistä Euroopan Unionin Komissio on Suomea toistuvasti huomauttanut. Kiihottaminen kansanryhmää vastaan -lainkohdan puitteissa on tähän mennessä käsitelty tapauksia, joissa holokausti on kielletty antisemitistisin tarkoituksin. Erillinen holokaustin kieltämisen kriminalisoiva lainkohta olisi siis tervetullut selkeytys, mutta ihmetystä herättää se, että rangaistussäännöksen soveltaminen edellyttäisi, että ”teko on tehty rasistisella perusteella tavalla, joka on omiaan yllyttämään vihaan tai väkivaltaan sekä häiritsemään yleistä järjestystä”. Holokaustin kieltämisen motiivit ovat nimenomaan antisemitistisiä eli rasistisia: sen motiivina on juutalaisiin kohdistuvan epäluulon ja vihan lietsominen, yritys leimata juutalaiset ryhmänä ja/tai yksilöinä valehtelijoiksi ja toisaalta uhreja syyllistävissä holokaustin vähättelyn muodoissa pyrkimys oikeuttaa juutalaisten joukkotuhontaa menneisyydessä, sitä kautta

samalla pohjistaen juutalaisiin kohdistuvan syrjinnän, väkivallan sekä joukkotuhonnan hyväksyttävyyttä tulevaisuudessa.

Samalla rangaistusasteikkoa höllennettäisiin kuitenkin siten, että enimmäisrangaistus olisi yhden vuoden kestoinen vankeustuomio kahden vuoden vankeusrangaistuksen sijaan mikä on enimmäisrangaistuksena kiihottamisesta kansanryhmää vastaan (rikoslain 11. luvun 10. pykälä) ja neljän vuoden sijaan mikä on enimmäisrangaistus tilanteessa missä kiihottaminen kansanryhmää vastaan voidaan katsoa törkeäksi eli mikäli *kiihottamisessa kansanryhmää vastaan kehotetaan tai houkutellaan vakavaan väkivaltaan siten, että teolla selvästi vaarannetaan yleistä järjestystä ja turvallisuutta* (rikoslain 11. luvun 10a pykälä).

Lisäksi lakiluonnoksessa ehdotetaan, että holokaustin (ja muiden kansainvälisen tuomioistuimen tuomitsemien merkittävien rikosten) kieltämisen rangaistavuus *rajattaisiin koskemaan ainoastaan tekoja, jotka suoritetaan tavalla, joka on omiaan yllyttämään väkivaltaan ja häiritsemään yleistä järjestystä*. On huomionarvoista, että tämä on ehtona vain rikoslain 11. luvun 10a pykälässä, missä enimmäisrangaistus on neljä vuotta.

Yhtäältä olemme yllättyneitä rangaistavuuden huojentamisesta holokaustin kieltämisen osalta kuin myös siitä, että holokaustin kieltäminen tulisi näin rangaistavaksi, vain mikäli se suoritettaisiin tavalla, joka olisi omiaan yllyttämään väkivaltaan ja häiritsemään yleistä järjestystä. Esitämmekin, että lakiesitystä vielä muutettaisiin siten, että holokaustin kieltäminen tuotaisiin eksplisiittisesti osaksi kriteeristöä, joka määrittää Rikoslain 11 luvun 10 ja 10a pykälien rangaistavia tekoja.

Tämän voisi toteuttaa lisäyksellä 10. pykälään, sen sijaan että tehtäisiin uusi 10b. pykälä, esim. seuraavasti: ”Joka asettaa yleisön saataville tai muutoin yleisön keskuuteen levittää tai pitää yleisön saatavilla tiedon, mielipiteen tai muun viestin, jossa uhataan, panetellaan tai solvataan jotakin ryhmää rodun, ihonvärin, syntyperän, kansallisen tai etnisen alkuperän, uskonnon tai vakaumuksen, seksuaalisen suuntautumisen tai vammaisuuden perusteella taikka niihin rinnastettavalla muulla perusteella, mukaan lukien holokaustin vähättelyllä tai kieltämisellä, on tuomittava *kiihottamisesta kansanryhmää vastaan* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.” (Lisäysehdotus on indikoitu alleviivauksella.)

Kunnioittaen, Or Hatzafon Finland:n hallituksen puolesta, Helsingissä 1. lokakuuta, 2024

Iiro Jääskeläinen, PsT, professori
Or Hatzafon Finland hallituksen puheenjohtaja